

Białystok, 21.09.2024 r.

Dr hab. Agnieszka Sakowicz-Boboryko, prof. UwB

Wydział Nauk o Edukacji

Uniwersytet w Białymstoku

RECENZJA

**w postępowaniu w sprawie nadania dr Iwone Koniecznej
stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych
w dyscyplinie pedagogika**

Podstawy formalne sporządzenia niniejszej recenzji:

- Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, Dz. U. z 2023 r. poz. 212 (z uwzględnieniem nowego brzmienia art. 221 ust. 9: "Komisja habilitacyjna przeprowadza kolokwium habilitacyjne w zakresie osiągnięć naukowych lub artystycznych osoby ubiegającej się o stopień doktora habilitowanego", oraz ust. 9b: "Kolokwium habilitacyjne ma charakter publiczny, z wyłączeniem kolokwium w zakresie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust.3").
- Załącznik do Uchwały nr 595/2023 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 28 czerwca 2023 r. - Zasady przeprowadzania postępowania w sprawie nadania stopnia naukowego w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej.

Informacje o Kandydatce i przebieg pracy naukowo-zawodowej

Dr Iwona Konieczna od początku swej drogi naukowej jest związana z Akademią Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, gdzie w 2007 roku uzyskała tytuł zawodowy magistra w zakresie pedagogiki specjalnej, specjalność pedagogika terapeutyczna i wychowanie przedszkolne. Pięć lat później (2012), również w Akademii Pedagogiki Specjalnej, uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki na podstawie rozprawy doktorskiej: „*Subiektywna ocena jakości życia przez dzieci z chorobą reumatyczną*”. Dysertację przygotowała pod kierunkiem dr hab. Wandy Hajnicz, prof. APS. Recenzentami w przewodzie doktorskim byli dr hab. Joanna Głodkowska, prof. APS oraz dr hab. Józef Binnebesel, prof. WSEZiNS.

Habilitantka poszerzała swoje kwalifikacje zawodowe w ramach studiów podyplomowych w zakresie logopedii (2008) oraz terapii pedagogicznej (2022).

Pracę naukowo-dydaktyczną w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej rozpoczęła na piątym roku studiów stażem asystenckim w Zakładzie Pedagogiki Terapeutycznej APS (pod kierunkiem dr hab. Wandy Hajnicz, prof. APS), gdzie, po uzyskaniu tytułu magistra, przez kolejne lata była zatrudniona na stanowisku asystenta (2007-2012), a następnie adiunkta (2012-2017). Od 2018 roku do chwili obecnej jest adiunktem w Zakładzie Edukacji i Rehabilitacji Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną. Od 2019 roku współpracuje również z Akademią Handlową Nauk Stosowanych w Radomiu.

Ocena głównego osiągnięcia naukowego

Jako główne osiągnięcie naukowe, będące podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, dr Iwona Konieczna przedstawiła autorską monografię pt. *Interakcja komunikacyjna dziecka z chorobą przewlekłą i osoby dorosłej w rozmowie zorientowanej na porozumienie* (Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, Warszawa 2023, ss. 400). Recenzentami wydawniczymi byli: dr hab. Beata Antoszevska, prof. UWM i prof. dr hab. Zenon Gajdzica.

Praca ma charakter badawczy. Jej konstrukcja jest zgodna ze standardami tego typu dzieł. Opiera się na trzech zasadniczych częściach (teoretycznej, metodologicznej, empirycznej), zawiera również wstęp oraz podsumowanie i wnioski końcowe. Do pracy dołączone zostały: spisy schematów i tabel, bibliografia oraz sporządzone w języku angielskim spis treści i streszczenie.

We wstępie Autorka przejrzyście nakreśla ogólne tło problematyki i cele projektu badawczego oraz uzasadnia podjęty namysł eksploracji wybranego obszaru badań. Kluczową kategorią badawczą jest interakcja komunikacyjna dziecka z chorobą przewlekłą rozpoczynającego edukację i osoby dorosłej w sytuacji indywidualnej rozmowy zorientowanej na porozumienie, zachodzącej w zróżnicowanych kontekstach środowiskowych (w szkole ogólnodostępnej z oddziałami integracyjnymi i w szkole w placówce leczniczej – szpitalu). Habilitantka podaje, iż znaczącym impulsem do podjęcia projektu badawczego były wcześniej realizowane autorskie badania na temat przebiegu współtworzenia rozmowy między osobą dorosłą a dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (w tym dzieci z chorobą przewlekłą, trudnościami logopedycznymi i zespołem Aspergera (Konieczna, 2019). Zaprezentowany w niniejszej pracy projekt badawczy tematycznie koresponduje z tymi

badaniami, przy czym obszar badań został rozszerzony o aspekt dziecięcego postrzegania i interpretowania obiektywnych sytuacji (kategoria „świat”) oraz subiektywnego postrzegania własnego świata (kategoria „świat życia”). Wstęp zasadnie akcentuje nowatorski charakter podjętego projektu badawczego.

Część teoretyczną pracy stanowią trzy rozdziały. W rozdziale pierwszym wnikliwie, a zarazem syntetycznie omówione zostały podstawowe kategorie pojęciowe istotne z punktu widzenia podjętej problematyki badawczej. Autorka rozważania teoretyczne rozpoczyna od ukazania wieloaspektowości zjawiska (procesu) interakcji, które znajdują wyraz w mnogości interpretacji pojęcia w obszarach różnych dyscyplin naukowych (socjologia, psychologia, pedagogika), obrazując tym samym interdyscyplinarność fenomenu interakcji. Odwołując się do poglądów licznych badaczy uzasadnia istnienie nierozzerwalnego związku interakcji z procesem komunikacji, przedstawia teoretyczny kontekst interakcji komunikacyjnej w rozmowie jako działaniu społecznym, po czym przechodzi do szczegółowego omówienia zagadnień zogniskowanych wokół interakcji komunikacyjnej w rozmowie: języka, aktów mowy, niewerbalnych wymiarów interakcji komunikacyjnej w rozmowie, organizacyjnych i strukturalnych wyznaczników tworzenia rozmowy, zasad komunikacyjnych obowiązujących w rozmowie oraz czynników zakłócających jej przebieg. Opisu potencjalnych zakłóceń dokonuje na podstawie opracowania Zbigniewa Nęckiego (1996), wyróżniając wśród nich trzy grupy trudności komunikacyjnych: wynikających z treści komunikatów, procesu komunikacyjnego oraz związane z cechami zachowań komunikacyjnych rozmówców. Rozdział pierwszy kończą rozważania skoncentrowane wokół zagadnień dotyczących budowania i przebiegu interakcji komunikacyjnej w diadzie: dziecko – osoba dorosła. Autorka przedstawia wybrane koncepcje kształtowania się wzoru interakcji między dzieckiem a dorosłym, podkreśla indywidualny i niepowtarzalny charakter interakcji komunikacyjnej w rozmowie oraz jej znaczenie w procesie nabywania języka i rozwoju kompetencji komunikacyjnych dziecka.

Treści zawarte w rozdziale pierwszym tworzą logiczną, wzajemnie dopełniającą się całość. Nie sposób jednak nie zauważyć, iż strukturalnie rozdział ten jest bardzo zbieżny z rozdziałem pierwszym monografii dr Iwony Koniecznej pt. *„Komunikacja osoby dorosłej z dzieckiem rozpoczynającym edukację – o wzajemności w rozmowie. Studium teoretyczno-empiryczne z udziałem dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi”* (2019). Oczywiście taka sytuacja jest dopuszczalna, tym bardziej, że wcześniejsza monografia stanowiła niejako swoisty „zaczyn” do późniejszej rozprawy habilitacyjnej. Należy wyraźnie podkreślić, iż chociaż w warstwie treściowej obie prace różnią się, to zauważalna jest również powtarzalność

niektórych wątków, ponadto nie wszystkie fragmenty treści zaczerpnięte z wcześniejszej pracy w rozprawie habilitacyjnej zostały oznaczone stosownymi przypisami.

Zawartość merytoryczna rozdziału drugiego odnosi się do wybranych aspektów funkcjonowania dziecka w sytuacji choroby przewlekłej. W trzech pierwszych podrozdziałach na podstawie literatury przedmiotu omówione zostały podstawowe (standardowe) zagadnienia dotyczące choroby przewlekłej: konceptualizacja pojęcia, wyznaczniki choroby przewlekłej oraz jej somatyczne, psychiczne i społeczne następstwa doświadczane przez dziecko. W kontekście zmian życiowych wiążących się z chorobą przewlekłą i doświadczanych z tego tytułu trudności i ograniczeń, ważnym jest zwrócenie przez Autorkę uwagi na kwestie dotyczące zasobów własnych oraz sposobów radzenia sobie przez dziecko w sytuacjach trudnych. Wybór indywidualnej strategii zaradczej warunkowany jest cechami złożonej sytuacji, w jakiej znajduje się dziecko, oraz jego właściwościami (m.in. zasobami struktury Ja, samooceną, poczuciem kontroli wewnętrznej). Znaczące jest to, jak dziecko postrzega samego siebie, własne życie z chorobą, aktualną sytuację, otaczającą rzeczywistość i osoby, które je otaczają. Autorka słusznie podkreśla, iż „budowana wiedza w tych zakresach jest przekształcana w obraz, a następnie koncepcję samego siebie, świata oraz własnej choroby” (s. 110), a w efekcie „(...) pomaga dziecku zrozumieć otaczający go świat, przypisywać wartość podejmowanym działaniom i określać ich charakter”(s. 121). W zakończeniu rozdziału przedstawiony został stan dotychczasowych doniesień empirycznych w zakresie interakcji komunikacyjnej dziecka z chorobą przewlekłą i osoby dorosłej.

Rozdział trzeci poświęcony jest interakcji komunikacyjnej w świetle teorii działania komunikacyjnego Jürgena Habermasa, stanowiącej podstawową perspektywę teoretyczną i empiryczną zaprezentowanego w niniejszej pracy projektu badawczego. Ze względu na podjęty obszar badawczy, Autorka szczególną uwagę skoncentrowała na omówieniu modelu działania komunikacyjnego.

Podsumowując, rozdziały teoretyczne pracy stanowią dobrą podstawę do skonstruowania i zaplanowania modelu badawczego poddanego weryfikacji empirycznej. Zawierają analizy podstawowych dla pracy kategorii pojęciowych/ zagadnień, obudowanych i uzasadnionych koncepcjami teoretycznymi zaczerpniętymi z różnych dyscyplin naukowych. Warto podkreślić, iż dr Iwona Konieczna dobrze „porusza się” w obszarze wielu teorii psychologicznych, socjologicznych i pedagogicznych oraz umiejętnie przenosi je na grunt własnych zainteresowań badawczych. Wyraźnie uwidacznia się dobra znajomość podejmowanej problematyki, dbałość o logikę prowadzonych wywodów, aczkolwiek

miejscami dominuje sprawozdawczo-opisowy charakter oraz brakuje krytycznego podejścia Autorki do prezentowanych treści i dyskursu z poglądami innych badaczy.

W kolejnej części pracy (rozdziale czwartym) przedstawione zostały założenia metodologiczne badań własnych, ulokowanych w paradygmacie interpretatywnym. Podstawową teoretyczną perspektywę projektu badawczego stanowiła teoria działania komunikacyjnego Jürgena Habermasa. Autorka przejrzyście omówiła skonstruowany na jej podstawie model badawczy interakcji komunikacyjnej dziecka w rozmowie z osobą dorosłą, ujmując w nim kluczowe aspekty działania komunikacyjnego, takie jak: kategoria interakcji, cechy interakcji, przebieg interakcji, akty komunikacyjne oraz kontekst komunikacyjny, a także istotne kategorie teorii działania komunikacyjnego Jürgena Habermasa, czyli „świat życia” i „świat”. Tak opracowany model badawczy ukierunkował tok postępowania badawczego oraz wyznaczył strukturę prezentacji analizy i interpretacji wyników badań. Autorka klarownie przedstawiła cele badań (główny i szczegółowe) oraz problematykę badawczą. Poszukiwania badawcze skupiały się wokół czterech głównych problemów, które zostały poddane uszczegółowieniu z uwzględnieniem celów i wskazanych wyżej elementów modelu badawczego (s. 151-152). Pewne uwagi mam do pytań uszczegółowiających trzeci problem badawczy: pytanie 3.2. *„Jakie porównania stosują do opisanie swojej choroby?”* w mojej ocenie nie kwalifikuje się jako pytanie problemowe, ponadto zawiera się ono w pytaniu 3.1.; pytania 3.5. *„Kto i w jaki sposób, zdaniem badanych dzieci, udziela im pomocy, gdy jest im trudno i nie mogą czegoś zrobić?”* oraz 3.6. *„Czego najbardziej potrzebują dzieci z chorobą przewlekłą, gdy źle się czują, i kto wtedy jest z nimi?”* tak sformułowane częściowo pokrywają się (w aspekcie otrzymywanego wsparcia w sytuacji trudnej). W miarę możliwości należy również unikać konstruowania problemów składających się z kilku pytań (pytanie 3.1.). Habilitantka w sposób wyczerpujący scharakteryzowała wybraną strategię badawczą (interpretacyjną) wskazując na jej adekwatność w poszukiwaniu odpowiedzi na postawione problemy badawcze. Procedurę gromadzenia i analizowania materiału empirycznego przeprowadziła prawidłowo, z zastosowaniem trafnie dobranych metod badawczych. Pozyskiwanie danych zorganizowała z dbałością o przestrzeganie zasad etycznych, z dużą troską o bezpieczeństwo emocjonalne dzieci, co jest niezwykle istotne w kontekście realizacji badań dotyczących grupy wrażliwej, jaką stanowią dzieci z chorobą przewlekłą. Wartym podkreślenia jest, iż chociaż teoria działania komunikacyjnego Jürgena Habermasa stanowi solidną podstawę analizy, to celem wzbogacenia opisu i interpretacji wyników Habilitantka wykorzystwała również inne podejście teoretyczne - analizę dyskursu. Badaniami objęła 40 uczniów rozpoczynających edukację szkolną „(...) z różnymi chorobami przewlekłymi,

których stan chorobowy był w różnych fazach zaawansowania i na różnym etapie leczenia. Wszystkie badane dzieci miały za sobą co najmniej dwa okresy hospitalizacji” (s. 176-177). W kontekście dalszej analizy i interpretacji materiału badawczego zabrakło jednak szczegółowej charakterystyki badanych osób.

Rozdział piaty, tworzący część empiryczną pracy, jest adekwatnie ustrukturyzowany do merytorycznej zawartości, czyli kolejności postawionych problemów badawczych. Stanowi dogłębną, kompleksową analizę interakcji komunikacyjnej dziecka z chorobą przewlekłą w indywidualnej rozmowie z osobą dorosłą, uwzględniającą takie aspekty, jak: proces budowania i przebiegu interakcji komunikacyjnej, uwarunkowania jej przebiegu, podtrzymywania i współtworzenia (w tym kontekst sytuacyjny i czynniki zakłócające), postrzeganie i interpretowanie „świata życia” oraz „świata”, a także działania komunikacyjne w osiągnięciu porozumienia. Bez wątpienia dowodzi umiejętności analitycznych i interpretacyjnych Habilitantki, ujawnia, że mamy do czynienia z badaczką zaangażowaną, którą cechuje głębokie zrozumienie badanych zjawisk.

Skonstruowany autorski model działania komunikacyjnego prowadzącego do porozumienia jest mocno osadzony w teorii działania komunikacyjnego J. Habermasa, co nadaje mu solidne podstawy teoretyczne. Autorka skutecznie wykorzystuje kluczowe elementy teorii J. Habermasa, takie jak warunki porozumienia – zrozumiałość, prawdziwość, szczerść i słuszność – które są niezbędne do osiągnięcia efektywnej i pełnej komunikacji. Wprowadzenie tych elementów pozwala na kompleksową i wieloaspektową analizę interakcji komunikacyjnej, uwzględniając zarówno aspekty werbalne, niewerbalne, parajęzykowe, jak i emocjonalne. Mocnym punktem modelu jest jego praktyczność, umożliwiającą zastosowanie w realnych sytuacjach komunikacyjnych, co może być niezwykle pomocne dla nauczycieli i innych osób dorosłych w kontaktach z dziećmi z chorobą przewlekłą. Klarowne definicje reguł porozumienia, takich jak spójność, uzasadnienie i otwartość, dostarczają konkretnych wytycznych, które mogą poprawić jakość interakcji komunikacyjnych w różnych kontekstach środowiskowych (edukacyjnym i terapeutycznym). Habilitantka podkreśla, (...) że skonstruowany model nakreśla jedynie warunki, aspekty, pewne reguły wystąpienia porozumienia w rozmowie. Każda interakcja ma swoją charakterystykę i specyfikę przebiegu, a doprowadzenie do porozumienia wymaga zaangażowania jej uczestników tak, aby porozumienie to nabrało realnych kształtów, wyznaczanych istotnym warunkiem, jakim jest dążenie do zgody między rozmówcami” (s. 366). Słusznie zwraca uwagę na znaczenie rozwijania kompetencji uczniów do podejmowania interakcji komunikacyjnych oraz niwelowania aktywności utrudniających czy uniemożliwiających przebieg działania

komunikacyjnego w praktyce edukacyjnej (s. 368). W pełni popieram zamysł badawczy Autorki, jednakże w podsumowaniu monografii wskazane byłoby zasygnalizowanie występowania szerszego spektrum czynników (indywidualnych – cechy uczestników interakcji, cechy związane z chorobą przewlekłą, czynniki kulturowe, socjoekonomiczne itd.), które mogą pośrednio lub bezpośrednio warunkować przebieg działania komunikacyjnego i jego skuteczność.

Moje sugestie/ wątpliwości dotyczące części empirycznej pracy:

- podrozdział 5.6., opracowany na podstawie modelu działania komunikacyjnego J. Habermasa, znacząco ma teoretyczny charakter, jedynie w zakończeniu zawiera krótkie odniesienie do badań własnych, będące powtórzeniem treści zawartych we wcześniejszych podrozdziałach empirycznych. Wydaje mi się, że po odpowiednim przeredagowaniu mógłby być zamieszczony w części teoretycznej pracy;
- zauważalne powtórzenia fragmentów treści, co przy tak obszernym materiale empirycznym oczywiście wydaje się być nieuniknione, jednakże rzutuje na przejrzystość analiz;
- powtarzająca się informacja o sposobach radzenia sobie dzieci z chorobą przewlekłą, których to nie odnajduję w przedstawionych wynikach badań własnych („*Badane dzieci (...) pomimo deklarowanych sposobów radzenia sobie z chorobą potrzebują wsparcia bliskich – najbardziej mamy*” (s. 316), „*Pomimo wieku badane dzieci z chorobą przewlekłą zarówno w szpitalu, jak i szkole podawały sposoby radzenia sobie z chorobą*” (s. 326).

Podsumowując, wskazane w recenzji uwagi i niedociągnięcia nie umniejszają wartości pracy. W mojej ocenie monografia naukowa autorstwa dr Iwony Koniecznej pt. *Interakcja komunikacyjna dziecka z chorobą przewlekłą i osoby dorosłej w rozmowie zorientowanej na porozumienie* spełnia standardy merytoryczne, metodologiczne, a także odpowiedniego poziomu prezentowanych analiz i interpretacji danych badawczych, jakie oczekiwane są wobec prac awansowych na poziomie habilitacji w pedagogice. Praca ma dużą wartość poznawczą i aplikacyjną. Podejmuje badawczo problematykę oryginalną i złożoną w analizach empirycznych. Zaprezentowany autorski *Model interakcji komunikacyjnej dziecka z chorobą przewlekłą i osoby dorosłej w rozmowie zorientowanej na porozumienie* wykazuje wysoką wartość naukową. Jego mocne strony obejmują solidne podstawy teoretyczne, zrozumienie specyfiki interakcji komunikacyjnej, praktyczność i holistyczne podejście. Monografia stanowi spójną całość budowaną z rozmysłem i z dobrze określonym celem, który przez Autorkę został pomyślnie zrealizowany.

Ocena pozostałego dorobku naukowego

Aktywność naukową Habilitantki oceniam przez pryzmat Jej dorobku publikacyjnego (z wyłączeniem monografii wskazanej jako główne osiągnięcie naukowe) oraz aktywności konferencyjnej i działalności naukowej w międzynarodowej, uczelnianej i lokalnej przestrzeni.

Zgodnie z informacjami zamieszczonymi w *Autoreferacie* dr Iwona Konieczna swój dorobek naukowo-badawczy sytuuje w trzech obszarach tematycznych. Aktywność w każdym z tych pól udokumentowana została zestawem publikacji, czynnym uczestnictwem w konferencjach naukowych oraz podejmowaną działalnością praktyczną.

Na przedłożony do oceny dorobek publikacyjny składa się 37 prac, w tym:

- 2 monografie naukowe (w tym wskazana jako główne osiągnięcie naukowe),
- 25 artykułów,
- 10 rozdziałów w pracach zbiorowych.

Lektura tekstów ujętych w ramach pierwszego obszaru badawczego zatytułowanego *Wielowymiarowe teoretyczno-empiryczne konteksty pedagogiki leczniczej* wskazuje na dwa podstawowe wątki tematyczne. Pierwszy, wokół którego koncentrują się zainteresowania naukowo-badawcze Habilitantki to subiektywny wymiar jakości życia dzieci, młodzieży i osób dorosłych z chorobą przewlekłą. W rozważaniach przyjmując „*formę analizy o charakterze hermeneutycznym, poszukuje znaczenia, jakie dla doświadczenia choroby przez badane osoby mają określone elementy/ wydarzenia z ich życia*” (Autoreferat, s. 22). Na drodze analizy literatury przedmiotu i badań jakościowych podejmuje udaną próbę ukazania złożoności i wielowymiarowości sytuacji osób z chorobą przewlekłą, analizowanej w perspektywie ich indywidualnych doświadczeń w różnych obszarach przestrzeni życiowej. Przedmiotem rozważań czyni subiektywną interpretację własnej sytuacji przez dzieci z chorobą przewlekłą rozpatrywaną w kontekście ich relacji rówieśniczych (*Przystosowanie społeczne dzieci z chorobą przewlekłą - relacje rówieśnicze dzieci z chorobą reumatyczną (2016)*), poczucia niezależności, samodzielności w realizowaniu czynności dnia codziennego (*Children with rheumatic disease and their sense of self-reliance and independence (2017)*), a także zasobów, takich jak poczucie koherencji (*Budowanie poczucia koherencji u dzieci z chorobą reumatyczną (2013)*) i wsparcie społeczne (*Rola wsparcia społecznego w sytuacji doświadczenia przez dziecko choroby przewlekłej (2016)*). Wartościowy poznawczo jest artykuł przeglądowy *Autopercepcja u dzieci z chorobą przewlekłą (2016)*, w którym bazując na literaturze przedmiotu oraz doniesieniach empirycznych Autorka uzasadnia znaczenie autopercepcji w kształtowaniu subiektywnej oceny własnych możliwości przez dzieci z chorobą przewlekłą

oraz w dostrzeganiu dostępnych zasobów, ułatwiających im radzenie sobie z trudnościami i funkcjonowanie w przestrzeni indywidualnej i społecznej (2016a, s. 242). Dopelnieniem powyższych rozważań są dwa teksty dotyczące subiektywnej oceny jakości życia dorosłych osób z chorobą przewlekłą. W oparciu o wyniki badań jakościowych Autorka formułuje wniosek, iż dorosłe osoby wyrażają niepewność wobec stosowanych metod i form leczenia oraz pomimo stosowania różnych stylów radzenia sobie z sytuacją choroby, nie mają w pełni poczucia kontroli nad nią, co w efekcie rzutuje na ich funkcjonowanie codzienne, społeczno-zawodowe, a także spędzanie czasu wolnego. Z powyższymi tekstami tematycznie koresponduje artykuł (we współautorstwie z W. Hajnicz) *Otwarte problemy w obszarze pedagogiki leczniczej (2018)*.

Drugi wątek tematyczny, jaki dostrzegam w omawianym obszarze badawczym, dotyczy wybranych aspektów edukacji dzieci/uczniów z chorobą przewlekłą analizowanych w perspektywie doświadczeń rodziców i nauczycieli. Zadaniem każdej placówki edukacyjnej i pracujących w niej nauczycieli jest zapewnienie dzieciom/uczniom z chorobą przewlekłą odpowiednich warunków rozwoju i uczenia się, dostosowanych do ich potrzeb i możliwości rozwojowych. Szczególnie trudna dla dzieci, ich rodziców, ale także nauczycieli jest sytuacja, gdy dziecko, z powodu stanu zdrowia, obowiązek szkolny realizuje w trakcie leczenia szpitalnego. Z tego względu ważnym jest poczynione na drodze badań empirycznych ustalenie Habilitantki, iż wychowanie przedszkolne realizowane w placówce leczniczej jest pozytywnie oceniane przez rodziców, postrzegane jako znaczące źródło wsparcia zarówno dla dzieci z chorobą przewlekłą, jak i ich opiekunów (*Przedszkole w placówce leczniczej jako miejsce wspomagania rozwoju małego dziecka z chorobą przewlekłą (2017)*). Równie istotne w wymiarze poznawczym i aplikacyjnym są rezultaty badań jakościowych opartych na metodologii teorii ugruntowanej obrazujące doświadczenia (i ich uwarunkowania) nauczycieli szkoły szpitalnej w pracy z dziećmi z chorobą nowotworową (na różnych etapach) (*Teachers' narratives about working with children with cancer in a hospital school (2019)*). W konkluzji Autorka pisze: *Badania pokazały, jak niezwykle trudna jest praca nauczyciela na oddziale onkologicznym zarówno w wymiarze edukacyjnym, jak i terapeutycznym. Nauczyciele nie zawsze mogą zaplanować swoje działania i je zrealizować z uwagi na stan zdrowia ucznia, ale także ze względu na konieczność spełniania procedur medycznych w sytuacji postępującej choroby dziecka* (Autoreferat, s. 24). Oczywiście zgadzam się z tym stwierdzeniem, nie sposób jednak nie zauważyć, iż nie jest ono odkrywcze, gdyż nawet osoby nie związane z tym obszarem tematycznym, posiadając uogólnioną wiedzę, dojdą do tych samych konkluzji. O uważności badawczej, poszukiwaniu nowych pól badawczych, ale także o otwartości

Habilitantki na zachodzące w otoczeniu zmiany wpływające m.in. na organizację i przebieg procesu nauczania – uczenia się wskazuje m.in. tekst: *A student with a chronic illness during a pandemic - challenging circumstances for teachers (przyjęty do druku) (2024)*. Na drodze badań jakościowych z zastosowaniem wywiadu pogłębionego podejmuje w nim udaną próbę ukazania trudnych sytuacji edukacyjnych (w kontekście kształcenia uczniów z chorobą przewlekłą) doświadczanych przez nauczycieli szkół ogólnodostępnych w związku z pandemią COVID-19 (zbliżony treściowo tekst zamieszczony jest w obszarze trzecim, inna jest grupa badanych osób). Kolejne ustalenie badawcze dotyczące kształcenia uczniów z chorobami przewlekłymi, istotne w perspektywie paradygmatycznych zmian w edukacji (o których pisze w artykule *Education of students with a chronic disease in a treatment facility in the light of paradigmatic changes (2023)*) odnosi się do przyszłych nauczycieli i wychowawców - studentów kierunku pedagogika specjalna. Badania wykazały, że ich przekonania i działania w obszarze pedagogiki specjalnej ukierunkowane są na paradygmat humanistyczny (*Schooling children and youth with chronic illness in a medical facility-an educational paradigm in the perception of special education teacher candidates (2023)*).

Kontynuację problematyki dotyczącej edukacji odnajdujemy w drugim wskazanym nurcie zainteresowań naukowo-badawczych Habilitantki. Pole eksploracji badawczych zostaje rozszerzone o nowe zagadnienia związane z tworzeniem warunków sprzyjających rozwojowi i edukacji uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Habilitantka koncentruje się na dwóch kwestiach, tj. *diagnozie i wsparciu edukacyjnym uczniów z niepełnosprawnością*. W przedstawionych publikacjach (głównie o charakterze teoretycznym) dokonuje refleksji nad aktualnym stanem i kierunkami zmian w obszarze kształcenia i wsparcia uczniów z niepełnosprawnością w Polsce, zwraca uwagę na wynikające z nich wyzwania związane z doskonaleniem kompetencji i warsztatu pracy osób odpowiedzialnych za realizację działań z zakresu diagnozy, terapii, edukacji i integracji uczniów o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych (m.in. *Education for students with disabilities - Polish and Hungarian solutions (2020)*, *Dostosowywanie procesu edukacyjnego do potrzeb i możliwości uczniów z zespołem Aspergera (2020)*, *Dokąd zmierza edukacja? Kontekst zmian systemu kształcenia uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w Polsce (2022)*). W kolejnych artykułach słusznie postuluje m.in. odchodzenie od multidyscyplinarnych na rzecz transdyscyplinarnych zespołów terapeutycznych (specjalistów), potrzebę ewaluacji działań wspierających oraz ich systematycznego monitorowania od momentu rozpoznania problemu ucznia do oceny efektów udzielanego mu wsparcia. Ciekawą propozycją, systematyzującą dotychczasową wiedzę w zakresie budowania środowiska wspierającego uczniów ze SPE,

mającą również wartość aplikacyjną, jest solidnie ugruntowany teoretycznie, wieloaspektowy model wspierania uczniów ze spektrum autyzmu, w tym z zespołem Aspergera w sytuacjach szkolnych. Podstawową kategorią pojęciową jest środowisko wspierania (bezpośredniego i pośredniego), definiowane jako wielowymiarowa przestrzeń, w której podejmowane są wszelkie, oparte na kompleksowej (nozologicznej i funkcjonalnej) diagnozie, działania (profilaktyczne, interwencyjne, terapeutyczne) mające pomóc uczniowi w funkcjonowaniu w różnych sytuacjach edukacyjnych, zwłaszcza w sytuacjach trudnych (*Uczeń z zaburzeniami ze spektrum autyzmu w sytuacjach szkolnych - w poszukiwaniu modelu wsparcia (2017)*).

Trzeci nurt zainteresowań naukowo-badawczych dotyczy *komunikacji interpersonalnej w kategoriach procesu rozwojowego, działania społecznego i specjalnych potrzeb*. Przedstawiony zbiór publikacji, w większości o charakterze przeglądowym, pokazuje spójne i systematyczne podejście Habilitantki do złożonego zagadnienia komunikacji dzieci ze specjalnymi potrzebami, w szczególności osób z zespołem Aspergera. Z uwagi na zbieżność tematyki podejmowanej we wszystkich pracach, bardziej szczegółowo odniosę się do niektórych z nich. W tekście *Epizody wspólnego zaangażowania jako pierwsza forma relacji między osobami (2015)* Habilitantka opisuje, jak wspólne skierowanie uwagi na zewnętrzny temat i podejmowanie wspólnych działań lub rozmowy wpływa na jakość i skuteczność komunikacji. Analiza podstawowych elementów tych epizodów dostarcza cennych informacji na temat mechanizmów wspólnego zaangażowania, co ma szczególne znaczenie w pracy z dziećmi z zespołem Aspergera. W kolejnym artykule *Możliwości komunikacyjne dziecka z zespołem Aspergera (2015)* koncentruje się na usystematyzowaniu wiedzy o komunikacyjnych zdolnościach tej grupy dzieci. Dokonuje analizy istniejących kryteriów diagnostycznych oraz teorii, aby lepiej zrozumieć specyfikę językowej i niejęzykowej komunikacji dzieci z zespołem Aspergera, akcentuje również znaczenie i potrzebę uwzględniania rozwoju kompetencji komunikacyjnych dzieci w procesie wspierania ich rozwoju. Ciekawą poznawczo jest praca *Zachowania komunikacyjne ujawniane przez dzieci z zespołem Aspergera w sytuacjach szkolnych (2016)*, stanowiąca kompleksowy przegląd badań i modeli dotyczących komunikacyjnych kompetencji dzieci z zespołem Aspergera. Tekst wyróżnia się szczegółową analizą zachowań komunikacyjnych oraz próbą zrozumienia specyfiki funkcjonowania tych dzieci w różnych kontekstach społecznych, zwłaszcza w środowisku szkolnym. Habilitantka (ze współautorkami) z powodzeniem łączy teoretyczne ramy z praktycznymi obserwacjami, co pozwala na wszechstronne zrozumienie tematu. Warto podkreślić, że omawiane badania prowadzą do wniosków mających istotne znaczenie dla wspierania rozwoju komunikacyjnego dzieci z Aspergerem, mimo że ze względu na złożoność problemu nie zawsze są one

jednoznaczne. Dodatkowo, zaproponowano konkretne strategie wsparcia, co czyni artykuł cennym źródłem wiedzy dla pedagogów i specjalistów pracujących z dziećmi ze specjalnymi potrzebami komunikacyjnymi. Podobne spostrzeżenie można poczynić w stosunku do innego tekstu, zbieżnego tematycznie, a dotyczącego dzieci z chorobą przewlekłą (*Development of Communications Competences in a Child with Chronic Disease during Conversation with an Adult*) (2018). Autorka, bazując na swoich obserwacjach dzieci przebywających na oddziałach szpitalnych, podkreśla, jak istotne, a jednocześnie niedostatecznie zbadane, jest rozwijanie kompetencji komunikacyjnych w tej grupie osób. Przedstawione praktyczne wskazówki dotyczące postępowania dorosłych w komunikacji z dziećmi z przewlekłymi chorobami stanowią wartościowy wkład, który może przyczynić się do poprawy jakości opieki i edukacji w środowiskach szpitalnych. Godne uwagi są również inne prace, np. „*Questionnaire for Functional Assessment of Communication Skills of Students with Asperger's Syndrome - Psychometric Assessment of the Tool*” (2019), w której omówiony został zmodyfikowany model diagnozy i wspierania rozwoju kompetencji komunikacyjnych dzieci z zespołem Aspergera, czy tekst *Mothers' Perspective on the Functioning of a Family with a Child with Special Communication Needs - Preliminary Research*” (2021) przedstawiający wyniki badań dotyczących codziennego funkcjonowania rodzin z dziećmi o specjalnych potrzebach komunikacyjnych. Ukazana perspektywa matek rzuca światło na wyzwania i relacje w takich rodzinach, dostarczając cennych wniosków na temat ich potrzeb oraz trudności, z jakimi borykają się. Przedstawione w tym obszarze badawczym prace podkreślają znaczenie indywidualnego podejścia, zrozumienia kontekstu społecznego i rodzinnego, a także konieczność ciągłego dostosowywania narzędzi diagnostycznych do potrzeb badanych grup.

Podsumowując, przedstawione do recenzji publikacje odzwierciedlają szeroki zakres zainteresowań naukowo-badawczych Habilitantki z wyraźnym ukierunkowaniem na zagadnienia z obszaru pedagogiki terapeutycznej. Oczekiwałamby jednak większej precyzji w określeniu obszarów tematycznych pozostających w kręgu zainteresowań naukowo-badawczych Habilitantki. Sugestia dotyczy pierwszego obszaru badawczego (stąd moja próba usystematyzowania zakresu problemowego poprzez wskazanie głównych wątków tematycznych). Inne spostrzeżenie dotyczy doboru publikacji. Analiza prac wskazuje, że prawie wszystkie dotyczą, najogólniej mówiąc, wybranych aspektów funkcjonowania edukacyjnego/ społecznego/ komunikacyjnego dzieci/uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (z chorobą przewlekłą, z zespołem Aspergera, z niepełnosprawnością intelektualną). Wyjątek stanowią dwie prace (zamieszczone w pierwszym obszarze badawczym) poświęcone

problemom dorosłych osób z chorobą przewlekłą. Wśród dołączonych prac odnajdujemy również publikacje zbieżne tematycznie a umiejscowione w innych obszarach badawczych (np. inny podmiot badań). Oczywiście nie są to poważne uchybienia, albowiem Habilitantka ma prawo do autorskich wyborów, niemniej jednak w mojej ocenie wskazana jest większa uważność i krytycyzm w doborze najważniejszych publikacji przedstawianych do recenzji.

Przedstawiony do oceny dorobek publikacyjny jest obszerny, zawiera prace autorskie, będące efektem indywidualnych eksploracji badawczych Habilitantki, oraz teksty współautorskie, stanowiące pokłosie Jej współpracy z innymi badaczami, w tym wspólnie realizowanych projektów badawczych. Szkoda tylko, że Habilitantka nie określiła wyraźnie swojego procentowego udziału w tekstach i w ten sposób znacznie utrudniła zobiektywizowaną ocenę własnego, autorskiego dorobku.

Lektura publikacji wskazuje, że wśród nich są teksty o zróżnicowanym charakterze. Są prace badawcze, ale też publikacje o charakterze przeglądowym i publicystycznym. Niektóre z nich w dużym zakresie mają charakter sprawozdawczo-opisowy (brakuje podjęcia polemiki, przedstawienia własnego autorskiego punktu widzenia), jednak większość ujawnia tendencję do próby rozwiązywania istniejących problemów, a nie tylko ich rozpoznania i opisu. Obok wartości poznawczej opracowania mają również walor użyteczny i adresowane są zarówno do teoretyków, jak i osób bezpośrednio zaangażowanych w działalność praktyczną na rzecz wspomagania rozwoju i edukacji dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Można w nich zauważyć dobrze opanowane umiejętności analityczne i interpretacyjne Autorki oraz Jej dociekliwość w poszukiwaniu nowych pól badawczych.

Wskazane do oceny prace stanowią jedynie część dorobku naukowego dr Iwony Koniecznej, ten jest znacznie szerszy, bowiem jak Habilitantka podaje, łącznie tworzą go 92 publikacje (Autoreferat, s. 48). Nieco inne dane odnajdujemy w Jej biogramie naukowym zamieszczonym na okładce monografii przedstawionej jako główne osiągnięcie naukowe, w którym czytamy: „*Jest autorką czterech monografii i ponad 100 artykułów naukowych*”. Należy zauważyć, iż w biogramie brak jest informacji na temat rozdziałów w pracach zbiorowych pod redakcją, a takie, jak wynika z przedłożonej do oceny dokumentacji, Pani doktor również posiada w swoim dorobku naukowym (co sugerowałoby, że ilościowo dorobek publikacyjny jest jeszcze większy). Powyższe rozbieżności zostałyby wyjaśnione, gdyby Habilitantka do wniosku dołączyła szczegółowy wykaz publikacji. Pozostaje zatem jedynie domniemywać, iż dostrzeżone rozbieżności wynikają stąd, iż w Autoreferacie prawdopodobnie zostały

uwzględnione wyłącznie prace opublikowane w czasopiśmie i wydawnictwach rekomendowanych przez MNiSW.

Z przedłożonego do oceny dorobku naukowego wynika, że artykuły Habilitantki były publikowane w ważnych krajowych periodykach pedagogicznych o ogólnym charakterze (np. *Forum Pedagogiczne*, *Lubelski Rocznik Pedagogiczny*) oraz czasopiśmie specjalistycznych (*Interdyscyplinarne Konteksty Pedagogiki Specjalnej*, *Niepełnosprawność i Rehabilitacja*, *Człowiek – Niepełnosprawność – Społeczeństwo*, *Szkoła Specjalna*). W dorobku posiada również w teksty w języku angielskim opublikowane w materiałach pokonferencyjnych oraz czasopiśmie, takich jak, np. *European Journal of Special Needs Education*, *International Journal of Pedagogy, Innovation and New Technologies*, *International Journal of Special Education*.

Analiza naukometryczna dorobku publikacyjnego Habilitantki na dzień 6 maja 2024 r. wynosi 1620 pkt. według standardów MNiSW. Sumaryczny *Impact Factor* według listy *Journal Citation Reports (JCR)*, zgodnie z rokiem opublikowania, wynosi 1,184. Według *Google Scholar* prace Habilitantki były cytowane 63 razy, zaś indeks Hirscha wynosi 5.

Pani dr Iwona Konieczna jest aktywną i dynamiczną badaczką. Wykazuje się aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni. Brała czynny udział w kilkudziesięciu krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych, w tym organizowanych przez ośrodki naukowo-badawcze w takich państwach, jak: Hiszpania, Ukraina, Niemcy, Tajlandia. Uczestniczyła w realizacji licznych projektów badawczych: finansowanych ze środków Akademii Pedagogiki Specjalnej (badania statutowe), współfinansowanych przez Unię Europejską (w ramach programów Erasmus+, NCBR, POWER, EFS), pełniąc w nich funkcję kierownika, sekretarza, wykonawcy lub koordynatora merytorycznego. Odebrała cztery staże naukowe, w tym trzy zagraniczne (w Niemczech, Ukrainie, Kazachstanie) i jeden w Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu. Jej współpraca międzynarodowa obejmuje również badaczy z Węgier, Hiszpanii, Indonezji i Tajwanu. Efektem owej współpracy są wspólne przedsięwzięcia naukowe: projekty badawcze (*Bulnes Europa* (2016), *International Projekt. Students with special needs and the Covid - 19 epidemic: Indonesia-Poland-Taiwan* (2020-2021)), konferencje i publikacje. Wyrazem uznania dla kompetencji naukowo-badawczych dr Iwony Koniecznej było zaproszenie Jej przez władze Kazachskiego Narodowego Uniwersytetu Pedagogicznego im. Abaja jako profesora wizytującego do prowadzenia seminarium dla doktorantów, wykładów dla studentów i

konsultacji metodologicznych dla pracowników naukowych, a także powołanie Pani doktor do pełnienia funkcji promotora pomocniczego w dwóch przewodach doktorskich.

Jej aktywność naukowa przejawia się także w pracach komitetu redakcyjnego czasopisma *Szkoła Specjalna* wydawanego przez Akademię Pedagogiki Specjalnej. Habilitantka jest członkiem kilku organizacji i towarzystw naukowych: Teaching & Education Research Association, Association of North America Higher Education International, International Teachers Association; do 2023 roku należała również do Polskiego Towarzystwa Pedagogów Specjalnych.

Podsumowując, dorobek publikacyjny i pozostałe osiągnięcia naukowe, zarówno pod względem ilościowym, jak i jakościowym oceniam jako spełniające wymogi habilitacyjne. Panią dr Iwonę Konieczną postrzegam jako badaczkę o dużej elastyczności naukowej, z wyraźnymi preferencjami metodologicznymi (badania jakościowe). Z analizy przedłożonych do oceny publikacji wynika dobra znajomość przedstawianej problematyki oraz umiejętność łączenia aspektów naukowych prowadzonych badań z ich praktyczną implementacją. Dorobek naukowy ukazuje również sposób bycia Habilitantki w świecie akademii otwartej na współpracę z innymi badaczami w kraju i za granicą. Zakres aktywności w kolejnych latach ilustruje Jej systematyczny, konsekwentny rozwój naukowy.

Ocena dorobku w zakresie działalności dydaktycznej, organizacyjnej, popularyzatorskiej

Na podstawie informacji przedłożonej przez dr Iwonę Konieczną można stwierdzić, iż posiada znaczne doświadczenie w akademickiej pracy dydaktycznej, a także organizacyjnej i popularyzującej naukę. W macierzystej Uczelni realizowała (realizuje) zajęcia dydaktyczne z przedmiotów usytuowanych głównie w obszarze pedagogiki specjalnej. Współpracuje również z Akademią Handlową Nauk Stosowanych w Radomiu, gdzie prowadzi zajęcia z obszaru komunikacji, strategii komunikacyjnych oraz sposobów budowania kontaktu z dzieckiem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Realizowane przedmioty są zgodne z wykształceniem oraz ściśle korespondują z zainteresowaniami naukowymi i działalnością praktyczną Habilitantki. Pani doktor jest promotorką 143 prac dyplomowych oraz recenzentką 157 prac dyplomowych. Pełni/ła również funkcję promotora pomocniczego w czterech przewodach doktorskich (dwóch, wcześniej wspomnianych, w Kazachskim Narodowym Uniwersytecie Pedagogicznym im. Abaja w Kazachstanie oraz w dwóch w Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie), z których jeden został już pomyślnie zakończony. Jest również współautorką czterech opracowań metodycznych (seria: *Pewny start. Zajęcia rewalidacyjne*) dla uczniów ze

specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, powstałych w ramach współpracy Zakładu Edukacji i Rehabilitacji Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Akademii Pedagogiki Specjalnej z Państwowym Wydawnictwem Naukowym PWN.

Pani dr Iwona Konieczna przez cały okres pracy zawodowej podnosiła swoje kwalifikacje zawodowe. Oprócz studiów podyplomowych (wskazanych przy charakterystyce sylwetki Kandydatki) ukończyła liczne kursy, szkolenia, warsztaty z zakresu pedagogiki specjalnej. Pracowała także jako logopeda z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w szkole ogólnodostępnej z oddziałami integracyjnymi.

Wyróżniająca jest aktywność organizacyjna Habilitantki, zaangażowanie w liczne działania na rzecz Instytutu Pedagogiki Specjalnej i macierzystej Uczelni. Na przestrzeni lat pracy pełniła różne funkcje organizacyjne, w tym m.in. członka Rady Wydziału Nauk Pedagogicznych, Senackiej Komisji Etyki Badań Naukowych, Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej, Komisji ds. jakości kształcenia. Uczestniczyła również w pracach zespołu przygotowującego raport samooceny na kierunku pedagogika specjalna dla Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Od 2019 roku jest Zastępcą Dyrektora Instytutu Pedagogiki Specjalnej. Pełniła również funkcję kierownika dwóch studiów podyplomowych oraz specjalności *Edukacja i terapia osób z zaburzeniem ze spektrum autyzmu* na dwuletnich studiach uzupełniających kierunku pedagogika specjalna. Od początku swojej pracy zawodowej sprawuje opiekę naukową nad praktykami studenckimi, jest także założycielką Studenckiego Kola Naukowego działającego (do 2014 roku) przy Zakładzie Pedagogiki Terapeutycznej.

Istotnym elementem szerokiej aktywności dr Iwony Koniecznej jest działalność organizacyjna na rzecz popularyzacji nauki. Habilitantka brała udział w organizacji czterech konferencji naukowych (w tym jednej zagranicznej) jako przewodnicząca/ członek komitetu organizacyjnego, współorganizator panelu dyskusyjnego. Inicjuje oraz współuczestniczy w organizacji licznych przedsięwzięć naukowo-dydaktycznych, np. cyklicznych wyjazdów konsultacyjnych dla doktorantów i pracowników naukowych Uniwersytetu z Kazachstanu.

Pełniła funkcję eksperta w Ośrodku Rozwoju Edukacji (ORE) w Warszawie, koordynatora merytorycznego w projekcie *Szkolenia i doradztwo dla kadr poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego*, doradcy metodycznego w zakresie wsparcia edukacyjnego uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w placówkach ogólnodostępnych, integracyjnych i specjalnych, recenzenta w czasopismach: *Niepełnosprawność i Rehabilitacja*, *Forum Pedagogiczne*, *Kwartalnik Pedagogiczny*, *Education Journal (EDU)*. Ponadto, jako ekspert bardzo aktywnie współpracuje z wieloma instytucjami edukacyjnymi, ośrodkami

edukacyjno-terapeutyczno-wychowawczymi w Polsce. W ramach owej współpracy organizuje i prowadzi wykłady, szkolenia dla kadry pedagogicznej, pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznej, rodziców m.in. na temat wsparcia edukacyjnego, komunikacyjnego uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, specyfiki pracy z uczniami z chorobą przewlekłą. Od kilku lat współpracuje również z Centralną Komisją Egzaminacyjną, pełniąc funkcję recenzenta testów z języka polskiego dla uczniów z lekką niepełnosprawnością intelektualną kończących szkołę podstawową oraz dla uczniów z zaburzeniem ze spektrum autyzmu.

Biorąc pod uwagę wymienione obszary aktywności przychylam się do stwierdzenia, że należy pozytywnie ocenić działalność dydaktyczną, organizacyjną i popularyzatorską Habilitantki.

Konkluzja

W kontekście przedstawionych szczegółowych opinii dotyczących dorobku naukowego oraz monografii wskazanej jako główne osiągnięcie naukowe, a także pozostałej aktywności (dydaktycznej, organizacyjnej i popularyzatorskiej) moja końcowa konkluzja jest pozytywna.

Rozprawę habilitacyjną uznaję za pracę oryginalną, o walorach poznawczych i aplikacyjnych, wnoszącą znaczący wkład w rozwój dyscypliny pedagogika. Jakość osiągnięć naukowych Habilitantki, Jej wyraźna aktywność naukowa w przestrzeni międzynarodowej, udział w projektach badawczych, kompetencje akademickie, a także doświadczenie we współpracy ze środowiskiem społecznym wskazują na osiągnięcie przez Nią oczekiwanego poziomu dojrzałości i samodzielności naukowej.

W moim przekonaniu dr Iwona Konieczna spełnia ustawowe wymogi stawiane kandydatom do stopnia naukowego doktora habilitowanego określone w art. 219 ust.1 pkt. 1-3 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2023 r., poz.742 ze zm.), w związku z powyższym wnioskuję o dopuszczenie Jej do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

Agnieszka Sakowicz-Bobonyko